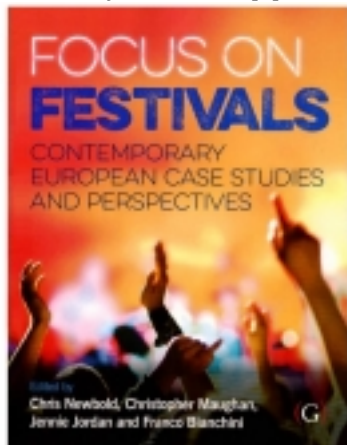


Els festivals contemporanis: característiques, perspectives i estudis de casos

Published by [Interacció](#) [1] on 01/07/2015 - 12:34 | Last modification: 05/02/2026 - 15:08



[European Festival Research Project \(EFRP\)](#) [2] | [Goodfellow](#) [3]

Llibre que contextualitza i mira d'entendre les dinàmiques, impactes i perspectives dels festivals a Europa. L'obra, que inclou tant reflexions teòriques com casos concrets de festivals europeus, tracta qüestions com el fenomen de la festivilització, la sostenibilitat i el paper dels festivals dins l'esfera pública; aspectes relatius al lideratge i a la gestió dels festivals i al seu impacte en el canvi urbà, en la cultura en sentit ampli i en les diverses disciplines artístiques; el futur dels festivals dins la societat en xarxa i el seu paper potencial com a gent de canvi i transformació social.

«[Focus on festivals: contemporary european case studies and perspectives](#) [4]», editat per [Chris Newbold](#) [5], [Christopher Maughan](#) [6], [Jennie Jordan](#) [7] i [Franco Bianchini](#) [8] i que compta amb la participació d'una trentena de reconeguts acadèmics i gestors del sector dels festivals, aborda en profunditat la definició i les característiques dels festivals contemporanis. Hi ha ampli consens a l'hora d'afirmar que els festivals haurien de ser font de vitalitat i innovació artística; agents transformatius i de canvi social; generadors de múltiples impactes culturals, socials, polítics, econòmics i mediambientals; font de cohesió social; motors de revitalització i regeneració urbana i rural; mecanismes per a la millora de la qualitat de vida de la ciutadania; projectes per avançar en matèria de democràcia cultural; estratègies per mobilitzar noves audiències, nous socis i nous agents interessats; font d'entreteniment i oci; plataformes per a la cooperació i les xarxes socials, i espais per al diàleg i l'intercanvi intercultural.

La majoria d'autors i autores destaquen també el caràcter d'experiència col·lectiva dels festivals contemporani ja que són esdeveniments assenyalats en el calendari, integrats en la vida social i cultural i quasi un acte festiu. En aquest sentit, tenen un caràcter de ruptura de la normalitat i lo quotidià. Argumenten també que tenen una dimensió creativa, de performance, de ritual, que pot tenir un accent més cultural o més comercial, tot i que no són característiques excloents, i que atreuen a una audiència, que pot ser homogènia o més variada, que participa en igualtat en les seves activitats.

De les investigacions i casos inclosos al llibre es despren, però, que a partir de la dècada dels noranta es consolida un model de festival amb una orientació més comercial i més enfocada cap al desenvolupament econòmic. Tot i que això genera un augment de la participació del sector privat, els autors remarquen la forta aposta que també fan les autoritats locals per promoure'ls com a agents de regeneració urbana i per fer front a les crisis i als processos de reorientació econòmica de moltes ciutats i zones industrials. Així, en aquestes últimes dècades els festivals s'han convertit en un atractiu turístic fonamental per a les estratègies de màrqueting de moltes ciutats i una manera d'atreure capital, negoci i talent creatiu.

Aquesta tendència, segons les anàlisis del llibre, ha derivat en una creixent professionalització dels festivals. Això, en molts casos, els ha reforçat i ha millorat la seva viabilitat econòmica, però també ha posat en risc el seu vessant

més creatiu i trencador, sobretot en el cas d'aquells festivals que depenen més dels patrocinadors i de les condicions que imposen. Aquí la qüestió clau que plantegen i debaten els autors del llibre és fins a quin punt els patrocinadors influeixen en la programació i en la presa de decisions i si aquesta dependència creixent fa que la oferta de festivals sigui cada vegada més similar i homogènia. I trobem ampli consens a l'hora d'afirmar que sí, que com a conseqüència d'aquesta comercialització i professionalització dels festivals han proliferat els anomenats festivals clonats, tipus Womad, Rock in Rio o Sonar, que són models molt mercantilitzats, estandarditzats i sense vincles ni arrelaments profunds amb els seus llocs de celebració.

Aquesta tendència cap a la realització de festivals cada vegada més grans, tant en ciutats com en zones rurals, respon a qüestions d'economia d'escala, es tracta de grans coproduccions on intervien companyies de touring que s'orienten cap a grans audiències atretes per programes centrats en artistes de renom plenament consolidats. Es tracta de programes on els artistes novells i més desconeguts i les propostes més arriscades no tenen cabuda. Aquest fenomen ha afectat a alguns festivals de mitjana escala que no tenen ni el pressupost ni la capacitat per portar artistes consagrats ni atreure grans audiències. Malgrat això, hi ha festivals que han sabut reaccionar a través de diverses formules, alguns han crescut per poder tenir més capacitat competitiva, o han passat a produir els seus propis esdeveniments, sovint en col·laboració amb d'altres festivals, o han diversificat o especialitzat la seva oferta i dirigit-la a segments de públics molt concrets.

Una altra qüestió que aborda el llibre és l'alt grau de precarietat laboral que afecta als festivals més que a d'altres institucions culturals donat el caràcter eventual i temporal de la feina, sovint només quatre o cinc persones hi treballen de manera fixa i estable, mentre que els dies previs a la celebració la plantilla pot arribar fins al centenar de persones. A partir de la crisi econòmica dels últims anys molts festivals han hagut de redefinir la seva relació amb l'estat, les administracions locals i els públics i, en alguns casos, els artistes s'han fet càrrec ells mateixos de l'organització, han abaratit els costos dels espectacles i els han enfocat cap a determinats públics. Encara que la crisi econòmica no ha afectat de manera negativa a tots els festivals. Alguns han mostrat veritable resistència a la recessió i s'han adaptat al fet que la gent pot sortir menys de vacances i que es pren més períodes de descansos curts a la seva pròpia ciutat, fet que afavoreix el mercat de festivals.

En el llibre es debat de manera extensa sobre el fenomen de la festivalització o la multiplicació i proliferació de festivals, que s'ha atribuït a una creixent intervenció del les administracions locals en la promoció i organització de festivals, però també per l'èxit dels festivals en sí mateixos ja que s'han convertit en propostes comercialment atractives. Les investigacions constaten que els estudis d'impacte econòmic i l'èxit de molts festivals ha persuadit els polítics a l'hora de donar suport als festivals per raons econòmiques i ha fet també que molts esdeveniments ja existents i que es podrien qualificar com a pseudofestivals, tipus cicles, estacions o festivals de ciutat, s'hagin etiquetat com festivals. Però el que queda clar que els festivals tenen cada vegada un paper més central en les polítiques de les ciutats i que ajuden a desenvolupar sinèrgies entre activitats que prèviament no tenien res a veure però que passen a operar com a clúster estimulat per la presència del festival. També poden servir de plataforma i suport per als artistes, les produccions i les indústries creatives locals.

També s'observa un augment de festivals d'idees, no només dels festivals literaris sinó també dels festivals d'intercanvi cultural, de filosofia, de ciència d'economia, de nous mitjans i de creativitat. L'objectiu d'aquests festivals és proporcionar espais per a l'intercanvi i la generació d'idees, opinions i pensaments. I aquí els autors fan referència a la noció de festival com a esfera pública, com a lloc on debatre amb llibertat, fora del paradigma de l'entreteniment i del poder. De fet, molts dels casos explicats en aquest llibre, tot i no anomenar-se festivals d'idees, incorporen debats polítics i filosòfics contemporanis a través dels treballs que es produeixen i exhibeixen i el seu compromís públic. En aquest punt sorgeixen qüestions sobre l'impacte social dels festivals i de quina manera les propostes presentades per aquests festivals poden influir en les opinions, pensaments i comportaments dels participants. I es remarca també el fet que, normalment, han de passar diverses edicions abans que es puguin produir canvis significatius en les audiències i en els agents interessats.

Un altre tema que també es tracta àmpliament és la qüestió del la gestió i lideratge dels festivals. S'hi analitzen els models de lideratge i perfil dels directors de festival, que molts provenen del món artístic i que aporten elements reflexius interessants a la seva gestió. I aquí també s'insisteix en el fet que els directors puguin romandre en el càrrec durant diversos anys o edicions per poder desenvolupar processos iteratius i d'aprenentatge d'una edició a l'altra, de la mateixa manera que un artista desenvolupa una obra o un treball. També es fa referència a diverses particularitats de la gestió dels festivals que no es poden regir sempre per les lleis bàsiques de la gestió empresarial donada la seva relació poc segura amb l'audiència i amb les fonts d'ingressos, ja siguin públics o de taquilla, de manera que molts han de buscar patrocinis empresarials, una base precària per a qualsevol organització creativa. També es parla del creixement orgànic, una característica molt

freqüent dels festivals ja que acostumen a trigar diverses edicions des de que neixen i fins que adopten la seva plenitud. Els festivals solen evolucionar i canviar i s'adapten als canvis imposats per la situació econòmica, les tendències culturals i les demandes de l'audiència. Tot i que també, molt sovint, responen a les obsessions i a la passió de les persones que els promouen i gestionen.

També s'hi analitza el paper de les xarxes digitals i els entorns virtuals, que es converteixen en aparadors i connexions globals per als festivals. I en aquest punt els autors fan referència a la superació de la dicotomia local/global o glocalització, és a dir a la presència simultània de tendències universals i particulars – molts festivals porten artistes internacionals però també serveixen de plataforma per als artistes locals, o artistes internacionals però que representin la tradició. I per acabar, un altre tems que analitza el llibre és la relació dels festivals amb els conceptes de diversitat, multiculturalitat i interculturalitat i quin paper poden jugar a l'hora de lluitar contra el racisme i la xenofòbia.

Podeu consultar aquest llibre al [Centre d'Informació i Documentació](#) [9]

[Inicia sessió](#) [10] o [registra't](#) [11] per enviar comentaris

Tags: sectors culturals i creatius

Tags: gestió cultural

Tags: governança cultural

Tags: avaluació de polítiques culturals

- [12]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/CIDOC/blogs/2015/festivals-contemporanis-caracteristiques-perspectives>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <http://www.efa-aef.eu/en/activities/efrp/>

[3] <http://www.goodfellowpublishers.com/academic-publishing.php?content=home>

[4] <http://cercles.vtlseurope.com/lib/item?id=chamo:11496&theme=CERC>

[5] <http://www.dmu.ac.uk/about-dmu/academic-staff/art-design-humanities/chris-newbold/chris-newbold.aspx>

[6] <http://www.zoominfo.com/p/Christopher-Maughan/103137820>

[7] <https://www.dmu.ac.uk/about-dmu/academic-staff/art-design-humanities/jennie-jordan/jennie-jordan.aspx>

[8] http://cercles.vtlseurope.com/search/query?match_1=PHRASE&field_1=a&term_1=Bianchini,+Franco++&theme=CERC

[9] <http://www.diba.cat/web/cerc/cidoc>

[10] <http://interaccio.diba.cat/>

[11] <http://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>

[12] <https://interaccio.diba.cat/node/5882>